

ז' כסלו תשע"ד
10 נובמבר 2013
מספרנו : 2013-0043-487

הנחיה בעניין איסור על הטעיה בהצגה, פרסום ונקיבה של מחיר במטבע שאינו בהילך חוקי

1. חוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981 (להלן – החוק) קובע בסעיף 2 כי "לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במתדל, בכתב או בע"פ או בכל דרך אחרת לרבות לאחר מועד ההתקשרות בעסקה – העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה" (להלן – הטעיה). סעיף 2 לחוק מונה כדוגמה רשימה לא סגורה של עניינים שהינם מהותיים בעסקה, כגון, מועד האספקה של המוצר או מועד תחילת השירות, מחיר העסקה, תנאי אחריות למוצר, תנאי ביטול העסקה ועוד.
החוק קובע עוד כי קיימת חשיבות לפרסום, הצגה ונקיבה של מחיר עסקה באופן ברור, במטבע ישראלי בלבד והכולל את כל התשלומים עבור הנכס או השירות וכן את כל המסים החלים עליהם, לרבות מס ערך מוסף.
2. במשק הישראלי היתה נהוגה במשך שנים רבות פרקטיקה של פרסום, הצגה ונקיבה של מחיר בציון אגורות, כגון 9.99 ₪.
פרקטיקה זו המשיכה גם לאחר שבנק ישראל ביטל בתחילת שנות התשעים את המעה "אגורה" ובשנת 2008 את המעה "5 האגורות".
בנק ישראל, שהיה ער לפרקטיקה זו של הצגה/נקיבה/פרסום של מחיר, קבע בחוק בנק ישראל, התשי"ד - 1954 סעיף 32(ד) כי משניתן צו ביטול למעה, כל אימת שיש לשלם במזומן סכום שלא ניתן לשלמו במעות שבוטלו, יש לעגל את הסכום על פי הכללים שלהלן: סכומים הנקובים ב – 1 אג' עד 4 אג' יעוגלו כלפי מטה וסכומים הנקובים ב – 5 אג' עד 9 אג' יעוגלו כלפי מעלה.
3. חוק בנק ישראל לא התייחס במסגרתו לנקיבה, פרסום והצגה של מחיר מוצר או שירות בודד, אלא לסוגיה, כיצד יש לנהוג בסיום חשבון, אם הסכום הסופי המשתלם המזומן כולל מעות שאינן הילך חוקי. על פי בנק ישראל ככל שהתשלום מתבצע בכרטיס אשראי, שיק או הוראת קבע יש לרשום בחשבון הסופי את הסכום המדויק ואין לעגל אותו.
4. מאז ביטול האגורות כהילך חוקי הצטברו על שולחן הממונה על הגנת הצרכן דאז, ועל שולחן הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן (להלן – הרשות) מאז הקמתה, תלונות רבות של צרכנים הקובלים על הטעיה בהצגת מחיר במטבע שאינו הילך חוקי, שכן במקרים בהם הצרכנים משלמים במזומן, הם אינם מקבלים עודף ועל כן, נגבה מהם מחיר גבוה מהמחיר המוצג. יתרה מכך, תלונות רבות מגלות כי גם במקרים בהם הצרכנים משלמים בכרטיס אשראי, אף כי רישומית יש לרשום בחשבון הסופי את המחיר שהוצג על המוצר, העוסקים מעגלים את המחיר למחיר גבוה יותר.
5. עמדת הרשות כי הצגה/נקיבה ופרסום של מחיר בהילך לא חוקי מהווה עבירה של הטעיה לפי סעיף 2 לחוק שכן מדובר במחיר שאינו קיים, אינו אמיתי וכל כולו יצירת מצג שווא של מחיר זול יותר. עם ריבוי התלונות וכיוון שהשוק לא הסדיר את עצמו, תחל אכיפה של הרשות בעבירה של הטעיה וזאת על מנת להביא לשקיפות, הגינות, הפסקת פרקטיקות מטעות, וכל זאת להגביר את התחרות ובכך להביא גם להורדת יוקר המחיה.
6. על מנת הסר ספק, הצגה, פרסום ונקיבת מחיר של מוצר הנמכר על פי יחידת מידה כגון, ק"ג, ליטר, וכו' חייב לעמוד בהוראות הנחיה זו. יחד עם זאת, במקום בו מדובר במוצר הנרכש על פי יחידת מידה, מחירו

מדינת ישראל הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן

הסופי בקופה יכול להיות מחיר שמסתיים באגורות שיצאו מן המחזור וזאת בהתאם לכמות הקניה של הצרכן. כמובן שאז בתשלום המבוצע במזומן, יחולו כללי העיגול של בנק ישראל.

7. הנחיה זו לא תחול על מחיר שנקבע על פי חיקוק, על ידי רשות מרשויות המדינה, לרבות שלטון מקומי.
8. הנחיה זו לא תחול גם על הצגת/פרסום ונקיבת מחיר של שירותים שהגביה בגינם היא על פי פעימות מונה. הרציונל הוא שמדובר במחיר עבור שירות שאף פעם לא נצרך בפועל ביחידה אחת, כלומר פעימת מונה אחת, כך ייתכן שהמחיר שיקבע על ידי העוסק לפעימה אחת יהיה מחיר נמוך מ-10 אג.
9. הנחיה זו לא תחול על מוצרי בשר, דגים ועופות, גבינה וכד' הארוזים מראש, בין אם קפואים ובין אם טריים, שמשקל המוצר הארוז משתנה כל פעם ממוצר למוצר. תנאי לכך שהנחיה זו לא תחול הוא שעל גבי האריזה יופיע באופן ברור ומובלט, המחיר ליחידת מידה (שחייב להיות מחיר בהילך חוקי), וכן משקל המוצר. במקרה זה יכול המחיר הכולל להיות מחיר בהילך לא חוקי. כמובן, שבתשלום המבוצע במזומן, יחולו כללי העיגול של בנק ישראל.
10. כאשר מוצעת לצרכן הנחה ממחיר המוצר למשל, 35% הנחה, ייתכן כי מחיר המוצר לאחר ההנחה יהיה בהילך שאינו חוקי. להדגיש כי אין להסתפק בהצגת שיעור ההנחה בלבד ויש להציג גם את המחיר לאחר ההנחה. במקרה בו מחיר המוצר לאחר הנחה, אינו בהילך חוקי וסיבה זו נובעת מהפחתת אחוז ההנחה ממחירו לפני ההנחה, לא ייחשב הדבר כעבירה על הוראות סעיף 2 לחוק.
11. החל מיום 1 בינואר 2014 תאכוף הרשות את הוראות סעיף 2 לחוק על הצגת/פרסום ונקיבת מחיר בהילך לא חוקי לגבי מוצרי צריכה, מזון ושירותים.
12. האכיפה לא תחול לגבי המוצרים או השירותים הבאים –
 - א. שירות שהגביה עבורו היא על פי פעימת מונה כגון, דלק, טלפון נייד ונייד, חשמל, מים, גז;
 - ב. מוצר או שירות שמחירו נקבע על ידי רשות מרשויות המדינה כגון מוצר שנקבע לו מחיר על פי חוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו – 1996;
 - ג. מסים וארנונה;
 - ד. כל מחיר שנקבע על ידי שלטון מקומי כגון, עיריה או מועצה.
 - ה. בשר, דגים, עופות, גבינה וכד' הארוזים מראש, בין אם קפואים ובין אם טריים, שמשקל המוצר הארוז משתנה כל פעם ממוצר למוצר ובלבד שעל גבי האריזה יופיע באופן ברור ומובלט, המחיר ליחידת מידה (שחייב להיות מחיר בהילך חוקי) וכן משקל המוצר.
 - ו. מחיר מוצר לאחר הנחה, אינו בהילך חוקי וסיבה זו נובעת מהפחתת אחוז ההנחה ממחירו לפני ההנחה.

עוסקים הטוענים כי מוצריהם מתומחרים חודשים לפני שמגיעים למכירה בחנות או נמצאים כמלאי בחנות, יעבירו לרשות את רשימת סוגי המוצרים, כמות ומתי יסתיים המשלוח/מלאי. כל בקשה תידון לגופה ובמידת הצורך תינתן החלטה פרטנית אשר תופץ לידיעת הציבור. יודגש כי עוסק אשר יינתן לו היתר זמני ממילוי אתר הנחיה זו, יהיה מחויב לשים שלט בסמוך למוצר ולציין בו את מחירו העגול של המוצר.

בכבוד רב

תמר פינקוס, עו"ד
הממונה על הרשות להגנת
הצרכן ולסחר הוגן